

ІЛЬЮЩЕНКОВА К. О.,
аспірант кафедри
цивільно-правових дисциплін
(Національна академія
прокуратури України)

УДК 347.121.2

ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ ДОНОРСТВА ГРУДНОГО МОЛОКА

Стаття ґрунтується на визначенні юридичних аспектів донорства грудного молока з урахуванням правової природи та змісту правовідносин у зазначеній сфері. Проаналізовано законодавство України, зарубіжних країн і вивчено закордонну практику. Висвітлено статистику захворюваності дітей, які не отримували в певний період грудне молоко. Визначено правову природу, суб'єктний склад, об'єкт, зміст правовідносин донорства грудного молока. Указано на проблеми правового регулювання таких правовідносин і шляхи їх вирішення.

Ключові слова: донор, донорство, грудне молоко, вигодовування.

Статья основывается на определении юридических аспектов донорства грудного молока с учетом правовой природы и содержания правоотношений в указанной сфере. Проанализировано законодательство Украины, зарубежных стран и изучена зарубежная практика. Освещена статистика заболеваемости детей, не получавших в определенный период грудное молоко. Определены правовая природа, субъектный состав, объект, содержание правоотношений донорства грудного молока. Указано на проблемы правового регулирования таких правоотношений и пути их решения.

Ключевые слова: донор, донорство, грудное молоко, вскармливание.

The article is devoted to defining legal aspects of donating breast milk given the legal nature and content of legal relations in this sphere. The legislation of Ukraine is analyzed; and practices of foreign countries are studied. The morbidity statistics of children who received no breast milk at a certain point is focused on. The legal nature, subjects, object, and content of legal relations in regard to donating breast milk are defined. Some problems of legal regulation of such relations as well as their possible solutions are provided.

Key words: donor, donation, breast milk, feeding.

Вступ. Пріоритет охорони здоров'я дітей – конституційний постулат, що стосується забезпечення та захисту прав дітей. Держава зобов'язана забезпечувати права на життя і здоров'я дітей, оскільки це майбутнє України, зокрема трудовий, демографічний, науковий, економічний та інші потенціали країни. Правильне харчування з перших днів є гарантом здорового майбутнього дитини. Не виникає жодних сумнівів твердження про надзвичайну користь грудного молока для дітей грудного віку, а в деяких випадках воно є першочерговою необхідністю збереження не лише здоров'я, а й життя. Так, за даними ЮНІСЕФ, виключно грудне годування протягом 6 місяців життя може запобігти смерті 1,3 млн. дітей у віці до 5 років [1].

Проведено детальне опитування 500 матерів дітей віком від 10 до 12 місяців, які проживали в Святошинському, Шевченківському та Печерському районах м. Києва та проходили лікування в стаціонарах ДКЛ № 5, ДКЛ № 8. Згідно з даними опитування, на першому місяці



життя на грудному вигодовуванні перебували 89,6% дітей, із 2-го місяця – 75,2%, із 3-го – 62,2%, із 4-го – 48,8%, із 5-го місяця – 37,8% дітей. Грудне молоко в 6 місяців життя продовжували отримувати 26,6% дітей, у 7 місяців – 17,8%, у 9 місяців – 12,2% і в 12 місяців – 5,4% дітей [11]. Аналізуючи статистику, доходимо висновку, що з 4-го місяця життя лише половину немовлят харчуються материнським молоком, зважаючи, що в указаній статистиці не враховано дітей, які взагалі позбавлені материнської (біологічної) опіки. Отже, донорство грудного молока – це та необхідність, яка забезпечить рівні права дітей на здоровий фізіологічний і психологічний розвиток. Одним із основних завдань держави має бути забезпечення законодавчого регулювання правовідносин донорства грудного молока та безпеки вказаного продукту.

Проблеми правовідносин донорства грудного молока в Україні практично не досліджувалися. Частково вказані відносини досліджували такі науковці: І.А. Біляєва, Є.П. Бомбардірова, О.Л. Лукоянова, Lois DW Arnold, Phoebe Ramsey, David Stephanie Dawson.

Постановка завдання. Мета статті полягає у вивченні національного й зарубіжного законодавства у сфері донорства грудного молока, аналізі статистичних даних, дослідженні зарубіжного досвіду; визначенні природи правовідносин донорства грудного молока, виявленні проблем регулювання вказаних правовідносин та окресленні шляхів вирішення таких проблем.

Результати дослідження. Проблема грудного вигодовування новонароджених виникла давно й не вирішена до сьогодні не тільки в Україні, а й у багатьох країнах світу. Міжнародні організації з питань охорони здоров'я розробляють міжнародні нормативно-правові акти й рекомендації з вищезазначених питань. Україна також підтримує вказані ініціативи та відповідно до них затверджує програми розвитку грудного вигодовування. Детально такі програми описує С.О. Линник у статті «Стан впровадження в Україні глобальної стратегії ВООЗ щодо годування дітей грудного і раннього віку» [13], але жодна з них не передбачає використання донорського грудного молока та критерії безпеки такого продукту.

Загальновідомі міжнародно-правові акти, такі як Загальна декларація прав людини 1948 року, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1967 року, Конвенція про права дитини 1989 року, прямо не вказують про права дитини на їх грудне годування чи обов'язки батьків щодо конкретних продуктів харчування, але це, без сумніву, не виключає такого права. Наведені акти містять загальні норми, які мають велике правове поле для їх застосування. Наприклад, у ст. ст. 1, 2 Загальної декларації прав людини проголошується рівність усіх, ст. 25 зазначає, що кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд і необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я й добробуту її самої та її сім'ї, а також те, що материнство й дитинство дають право на особливе піклування та допомогу [2]. Отже, всі люди рівні, включаючи дітей, які мають право на здорове харчування, що повністю забезпечує їхній здоровий фізичний і психічний розвиток. Крім цього, для недоношених дітей чи дітей, які мають певні медичні показання щодо грудного вигодовування, грудне молоко є не лише продуктом харчування, а й життєво необхідним засобом, що дає змогу розглядати його і як лікувальний засіб.

Отже, в силу різних обставин окремі діти не можуть отримувати грудне молоко (смерть матері, народження сурогатною матір'ю тощо), отже, вважаємо, обмежуються їхні права, передбачені декларацією. У такому випадку держава повинна брати на себе зобов'язання й забезпечувати такі права шляхом передбачення гарантій безпеки використання донорського грудного молока.

Незважаючи на відсутність національної нормативної бази, донорське грудне молоко широко використовується й жодних обмежень, критеріїв чи інших законодавчих вимог не ставиться. Зокрема, вільно придбати донорське материнське молоко можна в мережі Інтернет.

Проте існує проблема визначення як правової природи відносин донорства материнського молока, так і нормативної бази, яка врегульовує такі правовідносини.

У багатьох країнах світу нормативно-правові акти врегульовують певним чином право грудного вигодовування та право на донорство грудного молока. Наприклад, у Цивільно-



му кодексі Каліфорнії 1872 року в розділі 43.3 зазначено про право годування грудьми дітей в публічних і приватних місцях. Крім цього, законодавчими актами Каліфорнії заборонено здійснювати вільний продаж донорського грудного молока. В інших штатах Америки нормативно-правовими актами закріплено право публічного годування грудьми дітей, воно гарантовано навіть при здійсненні трудових прав (такий обов'язок покладається на роботодавця: виділення кімнат для потреб годування та інших, які стосуються грудного вигодовування, надання неоплачуваного вільного від роботи часу для годування дітей тощо). Законодавчо встановлена заборона дискримінації матерів, які годують. А також у таких штатах, як Каліфорнія, Нью-Йорк, Техас, є закони, пов'язані із закупівлею, обробкою, розповсюдженням чи використанням грудного молока [3].

Україна займає пасивну позицію в розвитку донорства грудного молока й жодним чином не сприяє йому. Для визначення правової природи відносин донорства материнського молока необхідно визначити поняття «донорство грудного молока» та підстави виникнення, зміни чи припинення відносин, об'єкт, суб'єктний склад і зміст таких правовідносин.

Законодавчого закріплення поняття «донорство грудного молока» немає. Хоча відносини донорства не є новими, в науковій літературі у сфері донорства таке поняття зустрічається вкрай рідко, а в загальному визначенні поняття «донорство» про грудне молоко не згадується. В онлайн-енциклопедії надається таке визначення: донорство жіночого молока – передача жінками, які годують, свого молока для годування тяжкохворих, недоношених, близнят та інших дітей, залишених без молока їхніми матерями [10]. Із таким визначенням важко погодитися, тому що воно не охоплює й не характеризує повною мірою всі елементи правовідносин донорства грудного молока.

Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків передбачені ст. 11 Цивільного кодексу (далі – ЦК) України, у ч. 1 якої зазначено, що цивільні права та обов'язки виникають із дій осіб, які передбачені актами цивільного законодавства, а також із дій осіб, які не передбачені цими актами, але за аналогією породжують цивільні права та обов'язки [12]. Правовідносини донорства грудного молока виникають, змінюються чи припиняються відповідно до ч. 2 п. 1 указаної статті на підставі договорів та інших правочинів. Спеціальної статті Особливої частини ЦК України, яка б визначала договір донорства, немає.

Суб'єктний склад передбачено ст. 2 ЦК України, зокрема в ч. 1 зазначено, що учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи [12]. Правовідносини донорства є складними, вони характеризуються декількома суб'єктами одночасно. З одного боку, донор – особа, яка надає грудне молоко, в цьому випадку матір, котра годує та має надлишок грудного молока або залишки замороженого, якщо в його використанні немає потреби; з другого – реципієнт, особа, котра вживає людське молоко, в цьому випадку дитина, яка, як правило, у віці до 1 року, тобто немає цивільної дієздатності. Отже, споживачем є дитина грудного віку, а отримувачем донорського грудного молока є законні представники. У країнах, де донорство материнського молока є проблемою не тільки батьків новонародженого, а й держави як гаранта забезпечення прав дітей, існують пункти забору грудного молока, так звані «банки грудного молока».

Перехід від приватних послуг до пунктів збору та обробки молока відбувся на початку ХХ століття. Першою такою установою став банк грудного молока, який відкрився в Австрії в 1909 році при лікарні Святої Анни [4]. Із цього часу в багатьох країнах Європи, у США та Канаді почали відкриватися банки донорського грудного молока при пологових установах і дитячих клініках. Ініціатива ВООЗ знайшла своє втілення у створенні Європейської та Північноамериканської асоціації банків донорського грудного молока. На першому місці в Європі по кількості банків грудного молока сьогодні є Франція, де функціонує 36 банків. Відомий досвід роботи банків грудного молока в Італії, де створено Асоціацію, яка включає 30 підрозділів, що збирають до 1 400 л молока в рік. У Європі зараз функціонує більше ніж 200 банків донорського грудного молока. Усього у світі нараховується близько 500 банків донорського молока. У 2014 році відкрився перший у Росії банк грудного молока, який є експериментальним при Науковому центрі здоров'я дітей [5, с. 147].



Таким поштовхом стала проблема безпеки донорського грудного молока. Грудним молоком передаються різноманітні інфекції, такі як, наприклад, ВІЛ, сифіліс, туберкульоз чи гепатит, а також різні бактерії. У банку донорського грудного молока, крім того, що донори-жінки здають необхідні аналізи для підтвердження, що вони здорові, саме материнське молоко проходить теплову обробку – пастеризацію – та досліджується в бактеріологічній лабораторії. Тому законодавство деяких країн світу забороняє стихійну торгівлю грудним молоком. Дослідження, проведене вченими Національної дитячої лікарні в Колумбусі, штаті Огайо, показало, що 72% зразків грудного молока, придбаного в Інтернеті, містили інфекції й бактерії [6]. Банки грудного молока, як правило, працюють на безкоштовній основі, забезпечуючи молоком дітей, які мають у цьому медичну необхідність.

Отже, банк грудного молока – суб'єкт правовідносин донорства грудного молока, що здійснює забір і прийом такого продукту.

Крім того, вчені Великобританії з Національної фізичної лабораторії й Університетського коледжу Лондона описали концептуальну розробку для створення штучних антимікробних вірусів із білка грудного молока [7]. Отже, грудне молоко тепер використовується й у фармацевтичній сфері для виготовлення лікарських засобів.

Отже, суб'єктний склад правовідносин донорства грудного молока багатогранний, але донором є завжди лише жінка, яка надала грудне молоко, а другою стороною можуть бути як фізичні особи (діти та їхні законні представники, інші особи, в тому числі фізичні особи-підприємці), так і юридичні особи, такі як банк грудного молока, фармацевтичні компанії тощо. Тому вбачаються різні моделі правовідносин залежно від суб'єктного складу: донор – законний представник – реципієнт, донор – реципієнт (дієздатна особа), донор – юридична особа – реципієнт (законний представник). В Україні правовідносини донорства грудного молока залишаються на побутовому рівні, тому й суб'єктний склад сталий: донор – законний представник – реципієнт.

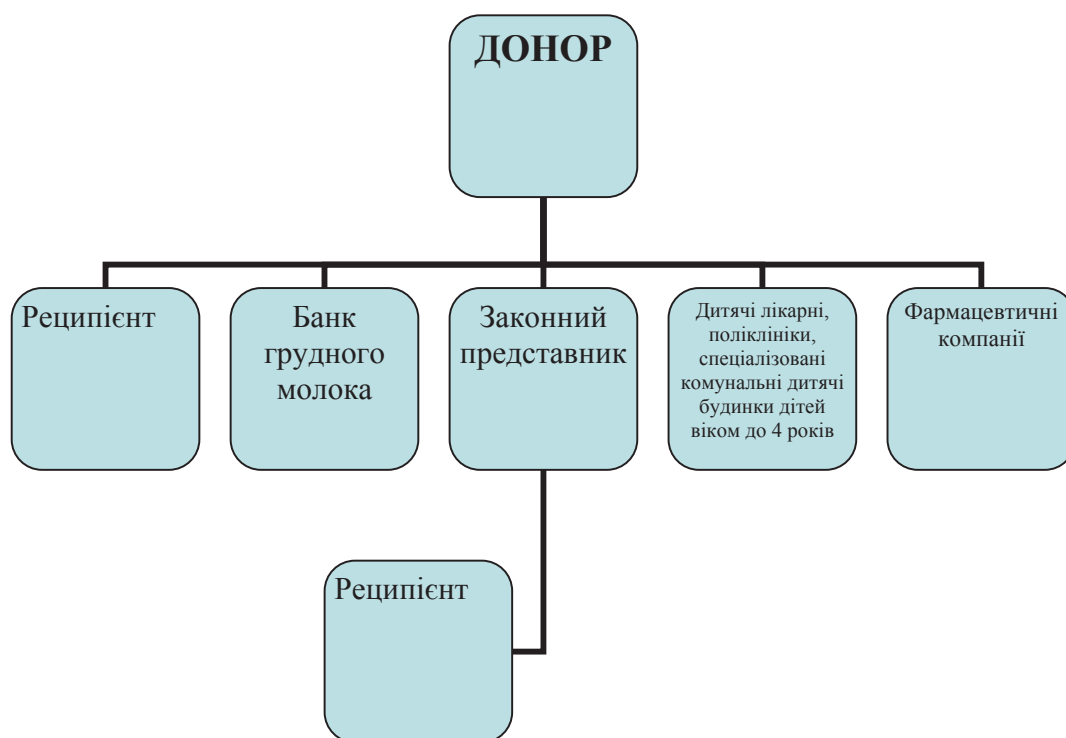


Рис. 1.



Об'єктивна природа права на донорство грудного молока та правовідносин донорства грудного молока неоднозначна й потребує подальшого дослідження. Однозначно можна стверджувати те, що одним із таких об'єктів вказаного права та правовідносин є грудне молоко як речовина, що відділилася з організму й набула правового режиму речі. Таку думку висловив Р.О. Стефанчук, який частково досліджував права на донорство: «... в результаті відділення органу чи тканини вони набувають правового режиму речі і їх динаміка відбувається на засадах речового права, то значить, що правовідносини, які виникають на даному етапі, не носять характеру особистих немайнових» [14, с. 292]. Аналогічної думки дотримується М.М. Малєїна, котра зазначає про можливість закріплення на законодавчому рівні положення, що правовий статус об'єктів правовідносин донорства, тобто кров, органи і тканини, визначаються як речі, обмежені в обороті, робить висновки, що ці блага мають характерні всім речам цивільно-правові ознаки: корисність (здатність задовольняти потреби); усвідомленість (опанування) людиною цих (корисних) властивостей; доступність до володіння [8, с. 144]. Із цією думкою погодився й О.В. Губський, який стверджує, що «опредмечення» окремих елементів організму людини, їх перетворення на анатомічні матеріали відбувається з моменту від'єднання від організму (вилучення з організму) живої людини з донорською метою окремого анатомічного матеріалу. Після того як анатомічний матеріал трансплантовано (введено) реципієнтові, свій «опредмечений» зміст він автоматично втрачає, перетворюючись на органічний елемент організму реципієнта. Автор вважає за доцільне закріплення на законодавчому рівні за анатомічними матеріалами людини правового статусу речей [8, с. 144]. Зазначені думки науковців є слушними, адже право на донорство має три етапи свого трансформування: перший етап – право на донорство є немайновим правом, яке реалізується в момент надання згоди на відділення від організму його частин; другий – під час відділення від організму його частин, як зазначають Р.О. Стефанчук, М.М. Малєїна, О.В. Губський, такі об'єкти донорства набувають правового режиму речі, а тому ними можна вільно розпоряджатися й у результаті цього отримувати матеріальну вигоду чи не отримувати її (дарувати, продавати, обмінювати тощо); третій – використання об'єкта донорства за цільовим призначенням (пересадка, переливання реципієнту тощо, яке набуває статусу частини організму реципієнта) і в результаті цього об'єкт донорства втрачає правовий режим речі.

Отже, донорство грудного молока необхідно визнати і як немайнове право особи, оскільки донорство на первинному етапі є реалізацією права на здоров'я, і як майнове право, адже, як зазначено вище, грудне молоко після відділення від організму набуває статусу речі, а це вже об'єкт матеріального світу, яким можна розпоряджатися на власний розсуд та отримувати матеріальну вигоду.

Доцільно визнати, що процес донорства грудного молока може відбуватися й без посереднього відділення його жінкою від організму. У світі існують правовідносини, коли жінка в період лактації безпосередньо годує небіологічне немовля, так надаючи послуги годувальниці. Отже, грудне молоко фактично напряму попадає від донора до реципієнта без його фактичного відділення від організму.

Р.О. Стефанчук дає загальне визначення надання послуг як об'єкта цивільно-правових відносин: послуга є діями суб'єктів цивільного обігу, які або взагалі не завершуються певним результатом, а містять корисність у самих собі (діяльність консультаційного, розважального, просвітницького та іншого характеру), або мають такий результат, який не втілюється в матеріальній формі (медичні, посередницькі, аудиторські та інші послуги) [9, с. 60].

Отже, аналізуючи зазначене, можна стверджувати, що донорство грудного молока є й немайновим правом, і майновим правом із моменту відділення грудного молока від організму. Об'єктом цивільно-правових відносин донорства грудного молока доцільно визнати грудне молоко, що після відділення його жінкою-донором набуває правового режиму речі, яка обмежена в обороті, а також послугу, якщо жінка безпосередньо годує небіологічне немовля (такі правовідносини потребують додаткового дослідження).

Зміст правовідносин донорства грудного молока включає в себе суб'єктивні права та обов'язки, які в жодному нормативно-правовому акті чітко не визначені. Право на донор-



ство закріплено в ЦК України в ст. 290 [12], проте в її змісті грудне молоко не зазначено. Якщо слідувати за аналогією, то донорство грудного молока підпадає під регулювання вказаної статті, а отже, ці правовідносини можуть регулюватися цивільно-правовими актами. Як було зазначено, правовідносини донорства грудного молока на законодавчому рівні не врегульовані, але все ж такі існують, то доцільно було б їх урегулювати цивільним договором, а саме: договором купівлі-продажу, договором дарування, договором про надання послуг. Отже, донор-жінка має право на власні дії, тобто на розпорядження на власний розсуд грудним молоком, на право вимоги, тобто вимагати виконання умов договору донорства грудного молока (отримання компенсації, дотримання часових проміжків та інші умови договору), і на захист порушених прав, тобто жінка-донор може користуватися всіма дозволеними законами засобами захисту. Крім цього, донор має виконувати обов'язки, передбачені договором, наприклад, надання результатів аналізів для підтвердження того, що грудне молоко безпечне, надання грудного молока у визначеній кількості, у визначений термін чи прибувати на місце годування, якщо між сторонами була домовленість про безпосереднє годування донором небіологічної дитини, тощо. Що стосується другої сторони договору, то її права й обов'язки залежать від того, хто нею виступає, яка мета договору, у чиїх інтересах укладений (див. рис. 1).

Одна з ключових проблем у правовідносинах донорства грудного молока – це відповідальність їхніх суб'єктів. У будь-яких правовідносинах є добросовісні та недобросовісні суб'єкти, які виконують чи не виконують обов'язки або виконують неналежним чином. Передання донором забрудненого молока, розбавленого водою чи зіпсованого, його вину в цьому важко довести, оскільки для цього необхідні спеціальні дослідження. Невизначеність прав та обов'язків суб'єктів тягне за собою невизначеність відповідальності. Проте доцільно зазначити, що в разі регулювання правовідносин цивільно-правовим договором при порушенні умов вказаного договору винний суб'єкт буде нести цивільну відповідальність, передбачену ЦК України.

Крім цього, ст. 165.1.33 Податкового кодексу України зазначено про доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу, а саме: сума, отримана платником податку за здавання ним крові, грудного жіночого молока, інших видів донорства, яка виплачується з бюджету чи бюджетною установою, тобто якщо жінка-донор отримала компенсацію за донорство грудного молока від приватної особи, то вона повинна сплатити податок, а отже, за несплату такого податку вона буде нести відповідальність, передбачену Податковим кодексом України (фінансову, адміністративну, кримінальну).

Безпека грудного молока напряму залежить від організму донора та можливості зараження від цього продукту. Міжнародні організації з охорони здоров'я неодноразово виносили на обговорення це питання, і в деяких країнах його вирішення знайшло закріплення на законодавчому рівні через заборону стихійної торгівлі такого продукту або через створення банку грудного молока, де воно є беззаперечно безпечним. Проте Інтернет-торгівля грудним молоком в Україні все ж існує, а поряд із цим велика небезпека зараження дітей через вказаний продукт від донорів, які мають небезпечні віруси. Тому необхідно передбачити кримінальну відповідальність за продаж, передачу чи надання безкоштовно зараженого молока, про що суб'єкт знав чи усвідомлював небезпеку зараження грудним молоком, надаючи послуги годувальниці.

Оскільки в Україні стихійна торгівля грудним молоком зростає, то державні органи влади повинні ініціювати питання щодо врегулювання на законодавчому рівні відносин донорства грудного молока.

Висновки. Правова природа права на донорство грудного молока характеризується такими аспектами: 1) особливе поєднання немайнових і майнових відносин учасників правовідносин; 2) необхідність законодавчого та договірної врегулювання правовідносин; 3) особливий суб'єктний склад. Правовідносини донорства грудного молока, беззаперечно, належать до цивільних прав.



Убачається за доцільне внести зміни в ст. 290 ЦК України й передбачити право на донорство грудного молока.

Донорство грудного молока необхідно визначити як добровільний акт волевиявлення донора, що полягає в наданні грудного молока для подальшого його використання в лікувально-профілактичних, фармацевтичних чи науково-дослідницьких цілях.

Великою прогалиною в законодавстві України є відсутність спеціального закону, який би регулював правовідносини донорства й утілював у життя рекомендації міжнародних організацій охорони здоров'я. Тому надважливо прийняти закон, що регулював би правовідносини донорства грудного молока, у якому потрібно визначити основні поняття, сферу дії закону, об'єкт, суб'єктний склад відносин, їхні права та обов'язки, організаційно-правові вимоги до банку грудного молока, відповідальність у цій сфері тощо.

Розвиток донорства грудного молока та сприяння грудному вигодовуванню має супроводжуватися створенням і реалізацією державних програм.

Забезпечення безпеки здоров'я й життя дітей можливе шляхом унесення змін до Кримінального кодексу України, де варто передбачити кримінальну відповідальність за продаж, передачу чи надання безкоштовно зараженого молока, про що суб'єкт знав чи усвідомлював небезпеку зараження грудним молоком, надаючи послуги годувальниці.

Позитивний досвід зарубіжних країн у сприянні розвитку та безпеці донорства грудного молока – наглядний приклад гарантування й забезпечення прав людини з перших днів життя. З урахуванням демографічної ситуації в Україні та середньої тривалості життя українського народу державі необхідно приділити належну увагу здоров'ю підростаючого покоління.

Список використаних джерел:

1. Кормление грудью в течение первого часа жизни новорожденного способствует снижению детской смертности [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.unicef.org/ceecis/media_7134.html.
2. Загальна декларація прав людини / Генеральна Асамблея ООН. – 10.12.1948. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
3. Breastfeeding state laws / National Conference of State Legislatures and StateNet. – 22.12.2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ncsl.org/research/health/breastfeeding-state-laws.aspx>.
4. Как это сделано, как это работает, как это устроено // Онлайн-журнал «LiveJournal» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://kak-eto-sdelano.livejournal.com/283346.html>.
5. Необходимость и возможность создания банков донорского грудного молока в России: результаты социологического опроса в рамках пилотного проекта банка донорского молока на базе ФГБНУ «Научный центр здоровья детей» / [О.Л. Лукоянова, Т.Э. Боровик, И.А. Беляева, Л.С. Намазова-Баранова, Г.В. Яцык, Е.П. Бомбардирова, В.А. Скворцова, Е.В. Щепкина] // Вопросы современной педиатрии. – 2015. – № 1. – Том 14. – С. 145–154.
6. Phoebe Ramsey The breast milk market and the need for clearer rules / Phoebe Ramsey // O'neill Institute for national and global health law. – 23.10.2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oneillinstituteblog.org/breast-milk-market-need-clearer-rules/>.
7. Breakthrough in fight against antimicrobial resistance – from breast milk [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rsc.org/news-events/articles/2016/jan/chemical-science-amr/>.
8. Губський О.В. Характеристика об'єктів цивільних правовідносин донорства органів та інших анатомічних матеріалів та репродуктивних клітин / О.В. Губський // Наше право. – 2014. – № 10. – С. 142–146.
9. Стефанчук Р.О. Цивільне право України : [навчальний посібник] / Р.О. Стефанчук. – К. : Правова єдність, 2009. – С. 535.
10. Електронна збірка словників [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/178782>.



11. Марушко Ю.В. Стан вигодовування дітей першого року життя на сучасному етапі / Ю.В. Марушко, О.Д. Московенко // *Новости медицины и фармации*. – 2009. – № 3–4 (269–270). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.mif-ua.com/archive/article/7803>.

12. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page>.

13. Линник С.О. Стан впровадження в Україні глобальної стратегії ВООЗ щодо годування дітей грудного і раннього віку / С.О. Линник // *Державне управління: удосконалення та розвиток*. – 2013. – № 2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=543>.

14. Стефанчук Р.О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту) : дис. ... док. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право, цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Р.О. Стефанчук. – К., 2007. – С. 509.

ІСМАІЛОВА У. Ш.,
аспірант кафедри
цивільно-правових дисциплін
(Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова)

УДК 347.121.1

ПОНЯТТЯ, ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА Й ОЗНАКИ КАТЕГОРІЇ «ЛІКАРСЬКА ТАЄМНИЦЯ» В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано наявне в законодавстві й літературі поняття «лікарська таємниця», показана доречність уживання саме поняття «лікарська таємниця» в науковій літературі, сформульовано власне визначення поняття «лікарська таємниця». Також окреслено основні ознаки лікарської таємниці як особистого немайнового права.

Ключові слова: лікарська таємниця, таємниця про стан здоров'я, інформація про стан здоров'я особи, особисті немайнові права, права пацієнтів, конфіденційність, медичне право.

В статье проанализировано существующее в законодательстве и литературе понятие «врачебная тайна», показана уместность употребления именно понятия «врачебная тайна» в научной литературе, сформулировано собственное определение понятия «врачебная тайна» Также очерчены основные признаки врачебной тайны как личного неимущественного права.

Ключевые слова: врачебная тайна, тайна о состоянии здоровья, информация о состоянии здоровья, личные неимущественные права, права пациентов, конфиденциальность, медицинское право.

In the article analyzed the concept of “medical secret”, which exists of legislation and literature, shows the appropriateness of the use of the concept of “medical secret” in the scientific literature, formulated its own definition of “medical secret” also outlined the basic features of medical confidentiality as moral rights.

Key words: medical secret, secret of health information on the health of individuals, moral rights, patient rights, privacy, medical law.

